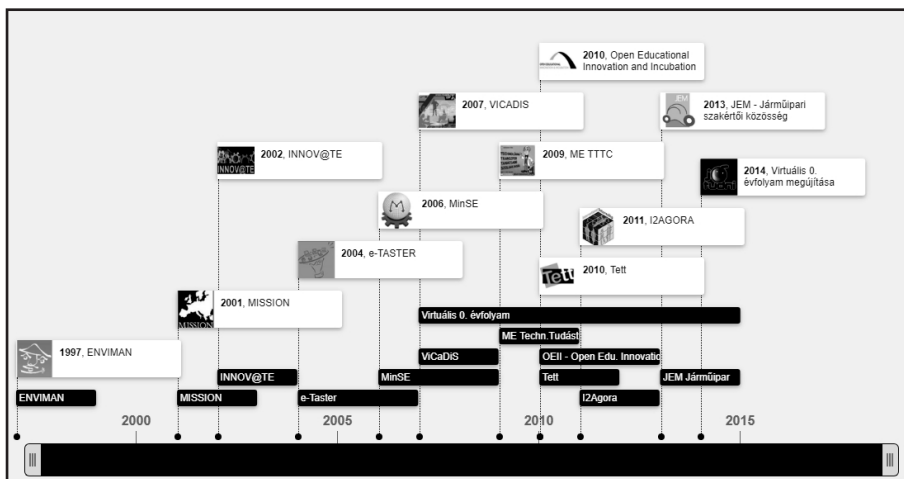

Hagyomány és innováció – A könyvtárak szerepe a felsőoktatás megújulásában¹

Első lépések a távoktatás/e-learning fejlesztés területén

Évszázadokon át az oktatás, s ezen belül a felsőoktatás feladata és módszerei csak lassú fejlődésnek, változásnak voltak kitéve, így működési folyamatai, az abban érintettek szerepe, és a működés kereteit biztosító szervezeti felépítése is egy állandósult, letisztult, statikus, a dinamikus változásokra alig képes modellben testesült meg. Az elmúlt évtizedek azonban jelentős változásokat hoztak. A 90-es évek elején nemcsak Magyarországon, de világszerte fokozott érdeklődés nyilvánult meg a távoktatás módszerei, lehetőségei iránt, a felsőoktatási konferenciák rövid időn belüli paradigmaváltást, a hagyományos képzési formák és rendszerek gyökeres átalakulását vizionálták. Hazánkban ez az időszak egyúttal a rendszerváltással, és annak eredményeként széleskörű, addig remélni sem mert lehetőségek megnyílásával esett egybe. Így a felsőoktatási intézmények számára számos európai támogatású program finanszírozási forrásai, és a nemzetközi partnerekkel való együttműködés és tapasztalatcsere inspirációja egy rendkívül dinamikus fejlődési periódust eredményezett. A Nemzeti Távoktatási Tanács (NTT) 1992. évi megalakítását követően egy TEMPUS projekt keretében létrejött a Nemzeti Távoktatási Hálózat első hat regionális központja, és számos hazai oktató vehetett részt módszertani képzéseken, tanulmányutakon. A Miskolci Egyetem néhány évvel később csatlakozott a távoktatásfejlesztés folyamataihoz, majd a PHARE Multi-country Programme for Distance Education keretében nyert támogatást az Észak-magyarországi Regionális Távoktatási Központ (ÉMRTK) megalapítására, infrastruktúrájának kialakítására, oktatóinak képzésére. Az ÉMRTK 1998-ban alakult meg formálisan, a Miskolci Egyetem Továbbképzési Központján belüli szervezeti egységként. A következő csaknem két évtizedben az oktatási innováció sikeres hazai és nemzetközi pályázataink keretében valósulhatott meg – csak a legfontosabbakat kiemelve az 1. ábra interaktív időszalagja ad rövid áttekintést azokról a projektekről, amelyekben folyamatos, fokozatos oktatás-módszertani megújulásra törekedtünk.

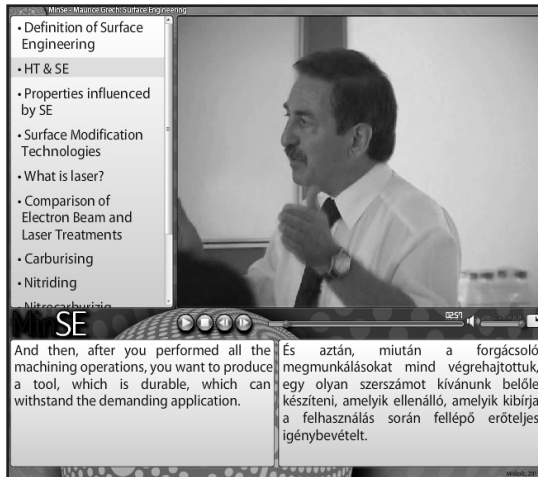
1.ábra A Miskolci Egyetem legfontosabb távoktatási/e-learning fejlesztési projektjeinek interaktív időszalagja (<http://www.timetoast.com/timelines/1538640>)

Nemzetközi pályázati sikereinket részben annak is köszönhetjük, hogy a már említett PHARE program a 90-es évek végén egyidejűleg 40 hasonló központot hozott létre a 13 ún. PHARE országban, így szervezetünk egy nemzetközi hálózat tagjaként jött létre. Erre a kapcsolatrendszerre épült stratégiai partnerségünk néhány jelentős nyugat-európai intézménnyel, elsősorban az Európai Távoktatási Egyetemek Egyesületével, az EADTU-val, a legnagyobb presztízsű, operatív együttműködést koordináló szervezettel.

A tananyagfejlesztés módszertanában a nemzetközi szabványoknak megfelelő, többcélúan, a mindenkori célcsoportok, képzési szintek és formák igényeihez adaptálhatóan újrahaznosítható tanyagelemek fejlesztésére törekedtünk. Projektjeinkben végzett kutatás révén feltártuk a digitális bennszülött hallgatói korosztály megváltozott szemléletmódjához, tanulási stílusához jobban igazodó, egyéni tanulási útvonalakat és környezetet kínáló pedagógiai módszerek, illetve a vizualitás jelentőségét. Említést érdemel ebből a szempontból a Tett projekt, melynek három, nyílt elérhetőségű (lényegében MOOC – lásd később) kurzusában² közel 20 órányi, egyedi módszertannal szerkesztett videóelőadás és mintegy 6 órányi videóillusztráció található – köztük elismert, miskolci színművészek által játszott szituációs esetbemutatókkal. Kurzusainkban a közösségi tanulás elemeinek egyre szélesebb körű alkalmazására törekszünk, kollégáinkat valós mintakurzusok bemutatásával, konzultációs rendezvényekkel igyekszünk motiválni arra, hogy ne csak eszközöket, hanem új pedagógiai lehetőségeket is lássanak a digitális innovációban.

Természetesen a tananyagtartalmak kidolgozása a karok, tanszékek oktatóival való együttműködés keretében valósult meg, és a konkrét projektfeladatokon túl is folytatódott – az intézményen belüli munkakapcsolat egy folyamatosan bővülő, informális partnerségi viszony kialakulását eredményezte.

Projektjeink sikerei ellenére, szervezetünk intézményi integrációja nem valósult meg olyan mértékben, hogy fenntartható fejlődést biztosító, stabil működési keretet nyújtson a módszertani innováció napi gyakorlatba történő, széleskörű adaptációjához. Hasonló működési instabilitás, gyakori szervezeti átalakulások jellemezték a hozzánk hasonló helyzetben lévő hazai távoktatási központokat és nemzetközi partnerszervezeteinket is.

2. ábra Szerkesztett videóelőadás a MinSE nemzetközi projektben – az ablakokban az angol és magyar nyelvű szöveg mellett a tartalom főbb egységei közötti navigációt segítő fejezetcímek találhatóak

Az oktatás modernizációjának szervezeti háttere

A szervezeti instabilitás csökkentési lehetőségeit keresve gyakran tettük fel a kérdést magunknak: miért nem találja a helyét ez a szervezet a hagyományos egyetemi struktúrákban? A válaszok között számos objektív és szubjektív tényező is említést érdemel: a hazai szabályozás hátrányosan megkülönbözteti a távoktatási hallgatói jogviszonyt, s néhány intézmény nem túl színvonalas távoktatási tevékenysége is hitelrontó hatással volt ennek az oktatási formának a megítélésére. Arról sem feledkezhetünk el, hogy a kezdeti időben a távoktatást olyan komoly befektetést igénylő oktatási formának kellett tekinteni, amely csak nagy létszámú (egy adott szakon min. 3000 hallgató), fizetőképes (nincs állami támogatás) jelentkező esetén lehet rentábilis. A 90-es évek vége vizont az internet egyre szélesebb körű alkalmazási lehetőségével jelentős változást hozott ebben a vonatkozásban is: a távoktatás módszertanát – mely a hatékony, önálló tanulás lehetőségét, a tanulóközpontú szemléletet helyezi a célrendszere középpontjába – az online keretrendszerek sokoldalú, költséghatékony alkalmazásával már nemcsak a fizikai jelenlétet nélkülöző oktatási formában, hanem minden tanulási folyamatban eredményesen alkalmazhatóvá tette. A távoktatási központok így egyre inkább e-learning-fejlesztő műhelyekké váltak, munkájukban pedig egyre inkább a módszertan vált hangsúlyossá a korábbi időszak döntően informatika/technológia programozói feladatai helyett. Az e-learning már nem kapcsolódott kizárólagosan a távoktatási képzési formához, hanem a blended learning koncepció révén valamennyi képzési forma hatékonyságának, minőségének modernizációjának lehetőségét nyitotta meg³

Az e-learning fokozatos térnyerését jelentősen elősegítette az open-source, ingyenesen alkalmazható keretrendszerek – mindenekelőtt a Moodle – dinamikus fejlődése, mely a korszerű pedagógiai eszköztár egyre sokszínűbb lehetőségeit kínálja. A Web 2.0 technológiák megjelenésével, az ingyenesen alkalmazható, könnyen kezelhető, felhasználóbarát tartalomfejlesztő eszközök folyamatosan bővülő választékával pedig egyre inkább az

Fogalomtár

E-learningnek tekintünk minden olyan képzést, amiben a tananyag átadását, feldolgozását, illusztrálását valamilyen digitális eszköz segíti.

MOOC az e-learninges képzések egy típusa, az angol Massive Open Online Courses kifejezés rövidítése, ami magyarul annyit tesz, hogy ingyenesen elérhető, nyitott, online képzések, amelyekben egy időben nagy számú résztvevő tud egyszerre tanulni.

Blended learning az e-learninges képzések egy másik típusa, egy olyan kevert képzés, ahol a hagyományos tantermi oktatás és a digitális oktatási felület kiegészítik egymást.

Távoktatás egy képzési forma, ahol a tanár és a diákok eltérő helyen tartózkodnak, a tanulás egyéni, rugalmas időbeosztásban történik.

oktató válik az oktatási innováció kulcsszereplőjévé, az intézményi e-learning szervezet feladata pedig az oktatói motiváció felkeltése és az oktatók támogatása hatékonyságuk fokozása érdekében. A kihívás, hogy a felsőoktatási szervezeti hierarchiában megtalálja a helyét az e-learning, tovább fokozódik azáltal, hogy egy dinamikus fejlődésben levő feladatkör kielégítésére alkalmas szervezeti kereteket kell kialakítanunk.

A Magyar Virtuális Egyetemi Hálózat Egyesület – melynek megalapításában kezdeményező szerepet játszott a Miskolci Egyetem – 2006-ban felmérést készített a hazai távoktatási/e-learning szervezetek működési kereteiről. Ennek eredményeként megállapítható volt, hogy nincs egységes és üdvözítő megoldás: egyes intézményekben az e-learning rendszereket a NEPTUN-hoz hasonlóan az informatikai szolgáltató szervezet kezeli, még jelentősebb számban a szervezeti egység – hozzánk hasonlóan – a továbbképzési/felnőttképzési szervezet alá van rendelve, de akadt olyan modell is, ahol valamelyik kari/tanszéki szervezet keretében működött. Nemzetközi példákat szintén nagyon sokféle megoldásra láttunk, s csak elvétve fordult elő, hogy a szervezeti egység jelentősebb létszámmal és önállóan működik – egy rövid átmeneti állapotként ez nálunk is bekövetkezett 2002-2006 között. A magyarázat erre elsősorban az, hogy egy kis létszámú szervezet az egyetemi hierarchiában nem tud megfelelő érdekérvényesítő hatást képviselni, így szervezeti formától függetlenül az e-learning fejlődése és széleskörű elterjedése azokban az intézményekben bizonyult sikeresnek, ahol az első számú vezetők szívügye/szakterülete volt az oktatás innovációja.

A távoktatási/e-learning fejlesztő szervezetek tevékenységének a fókusza is fokozatosan változik, a WEB 2.0 technológiák felhasználóbarát eszközeit innovatívan alkalmazó oktatók körének bővülésével egyre sokszínűbb, sokoldalúbb feladatokat kell ellátnia – egyfajta „humán interface” szerepkörben a módszertani, informatikai és koordinációs tevékenységet felvállalva a résztvevők egységes rendszerben való, hatékony működését kell elősegítenie. Felvetődik tehát a kérdés, hogy a felsőoktatási intézmények hagyományos szervezeti egységeiben kialakíthatóak-e a szervezet optimális működési feltételei. Tapasztalataink szerint az informatikai szolgáltató szervezetek általában nemcsak a módszertani felkészültségük hiányában nem tudják hitelesen képviselni ezeket a szerepköröket, hanem amiatt sem, mert az oktatókkal nem tudnak olyan partnerségi kapcsolatot kialakítani, ami túlmutatna a technikai segítségnyújtáson; a technológia túlságosan erős prioritást, hangsúlyt kap, az oktatót eltávolítja egy számára így misztifikálnak, bonyolultnak vélt

feladat felvállalásától. A felnőttképzés szervezeti kereteivel ugyancsak nem kompatibilis ez a sokrétű, „interface” szerepkör, elsődlegesen amiatt, hogy a felnőttképzés nem belső szolgáltatást, hanem döntően olyan szervezési tevékenységet végez, amelyben az oktatási piac szereplőjeként lép fel, az oktatókkal kialakítandó partnerségi viszony e feltételek között még kevésbé működik.

A hagyományos felsőoktatási struktúrában a könyvtárak kínálhatják a legalkalmasabb kereteket, és megfelelően rugalmas, többdimenziós szervezeti modellben hatékony és fenntartható működési feltételeket biztosíthatnak az intézmények oktatási innovációs tevékenységére, az e-learning intézményi integrációja számára.

Átalakuló könyvtári struktúra

Az ÉMRTK 2012-ben már megváltozott névvel, e-Learning Centrumként integrálódott a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum (KöLM) keretei közé. A kezdeti formális kapcsolat akkor vált élővé, amikor a KöLM szervezeti keretei átalakultak: a hagyományos divizionális szerkezettől a mátrix szerkezet felé mozdult el⁴. A mátrix szervezet egy többdimenziós szervezetet jelent, ahol a meglévő erőforrásokat több szempont szerint is felosztják. A feladatok komplexitását leképezve, az igényelt kompetenciák figyelembe vételével úgy szervezik az egyes munkafolyamatokat, hogy azokhoz rugalmasan rendelik hozzá a különböző szervezeti egységek munkatársait. A mi esetünkben a Szervezeti és Működési Szabályzat⁵ meghatározza a KöLM-ön belüli egységeket, minden alkalmazott hozzá van rendelve egy szervezeti egységhez, de a kiemelt szakmai tevékenységeket koordinátorok irányítják, akik több szervezeti egységbe tartozó dolgozók munkáját fogják össze.

		KIEMELT SZAKMAI KOORDINÁTOROK			
		Gyarapítás/Selejtezés, feldolgozás	Olvasószolgálat, kari felelősök	Digitális szolgáltatások	Rendezvényszervezés
SZERVEZETI EGYSÉGEK	Könyvtári Szolgáltatások Osztálya			X	
	Egyetemi Levéltár				
	Egyetemi Múzeum				
	Egyetemi Kiadó				
	Sokszorosító Üzem				
	e-Learning Centrum			X	
	MeMOOC Képzési Központ				
	Nem önálló egységek (pl. informatika, titkárság, üzemeltetés)			X	

3. ábra Mátrix szervezet megvalósulása a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeumban

A mátrix szervezet kialakítása még csak az elején tart. Kezdetben a könyvtári egységen belüli osztályok, csoportok szűntek meg, és a hagyományos könyvtári feladatok megvalósításába kapcsolódott be minden könyvtáros. A digitális szolgáltatások és a rendezvényszervezés koordinátorai már több szervezeti egység munkatársaival dolgoznak együtt a hozzájuk tartozó feladatok szervezése során. Például vannak olyan oktatóink, akik az e-learning rendszerben vizsgáztatnak, de az online vizsga szervezett keretek között, azaz egy időben, egy helyen történik. A könyvtár biztosítja a számítógéptermet, az informatikus kolléga felügyeli a számítógépparkot, szervereket és az e-Learning Centrum munkatársai jelen vannak a vizsgán, hogy segítsenek a felmerülő kérdések, problémák

megoldásában. A 3. ábrán az X-ek jelzik, hogy egy ilyen vizsga lebonyolításához mely egységek munkatársainak a munkáját kell összehangolni.

Az e-Learning Centrumba a kis létszámú KöLM nem tudott jelentős munkaerőt áthelyezni, de a mátrix szervezés miatt egy-egy feladat megoldására mégis tud humánerőforrást biztosítani, így stabil működési hátteret teremtett a Centrumnak.

E-learning a Miskolci Egyetemen

Az előző ábrán is látható, hogy KöLM keretei között több, nem szokványos egység is található. A Miskolci Egyetemen két e-learninggel foglalkozó egység is működik, és szerencsés módon 2017 márciusától mindkettő a KöLM irányítása alá került. Az e-Learning Centrum és a MeMOOC Online Képzési Központ (MeMOOC) más típusú képzéseket kínál, eltérő célközönségnek.

A MeMOOC az e-learninges képzések úgynevezett MOOC típusát szervezi. Rövidebb informatikai képzéseket kínál, amiket elvégezhetnek az érdeklődő középiskolások, a felsőoktatásban tanulók, vagy bárki, aki szeretné informatikai tudását elmélyíteni.

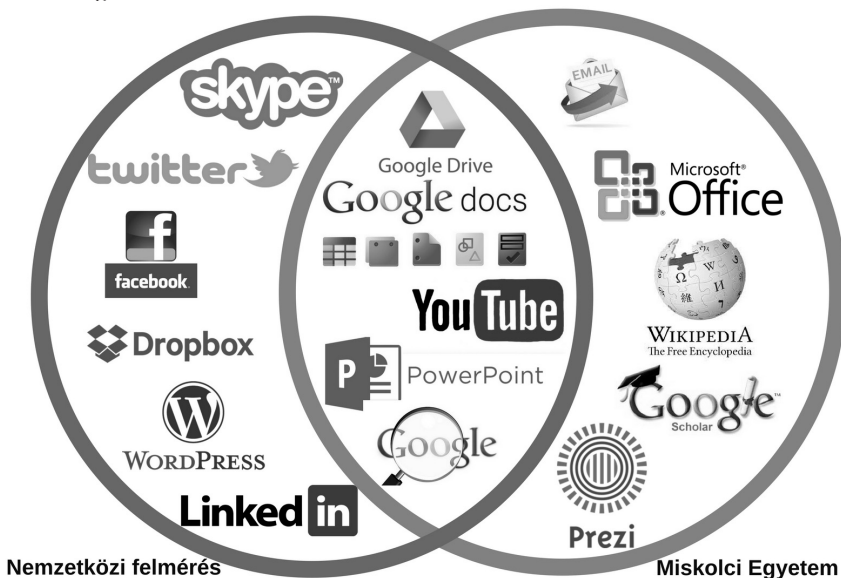
A cikk szerzői a másik e-learninges egység, az e-Learning Centrum munkatársai. Mi egy olyan zárt rendszert működtetünk, amelynek az egyetemen folyó akkreditált képzések támogatása a feladata. A Centrum az e-learninges képzések egy másik fajtáját, blended learning típusú kurzusokat szervez. A Miskolci Egyetemen ez úgy valósul meg, hogy az oktató a félév kezdetekor eldönti, hogy a meghirdetett tárgyhöz kíván-e e-learninges támogatást. Ha igen, akkor az e-Learning Centrum munkatársai létrehozzák a kurzust az általuk működtetett Moodle rendszerben és hozzárendelik azokat a hallgatókat, akik a Neptunban is felvették a tárgyat. Ezután a Centrum munkatársai háttérbe vonulnak, a tananyagok elhelyezése, a kurzus szervezése az oktató hatásköre. A Centrum majd a félév végen lép be újra, amikor elvégzi a kurzusok mentését. Az oktató dönti el, hogy az online felületen egy teljes értékű tananyagot helyez el vagy csak kiegészítő információkat ad az órákon hallottakhoz. A legegyszerűbb felhasználás, amikor a bemutatott PowerPoint diák és esetleg egy-két hasznos link kerül ki a felületre. Ha több erőforrás áll rendelkezésre, akkor készülhetnek videóillusztrációk, multimédiás és interaktív tananyagelemek is. A Moodle keretrendszer több egy tananyagtárnál, a tanulás teljes folyamatát képes menedzselni: lehetőség van az oktatók és hallgatók közötti, illetve a hallgatók egymás közötti kommunikációjára; lehetőséget nyújt a beadandó feladatok fogadására és értékelésére; gyakorló és vizsgatesztekkel lehet ösztönözni és értékelni a tanulók munkáját. Olyan tevékenységeket is kínál, amelyek a közösségi tanulás élményét nyújtják a diákoknak.

Az e-Learning Centrum tevékenysége nem merül ki a Moodle rendszer működtetésében és a kurzusok kezelésében. Feladata az oktatók támogatása, felkészítése is. Ezek azok a területek, amelyek látványosan megerősödtek, amióta könyvtáros végzettségű kollégák is bekapcsolódtak az e-Learning Centrum munkájába. Mi magunk is építünk online tananyagot, amiben a Moodle rendszer használatát mutatjuk be az oktatóknak. Emellett rendszeresen tartunk bemutatókat kari, intézeti rendezvényeken, de mi is szervezünk találkozókat, ahol beszámolunk eredményeinkről, terveinkről és tájékozódunk az oktatói igényekről. Gyakorlati az egyéni konzultációk, az oktatók egy-egy újabb funkció bevezetése előtt, igénylik, hogy átbeszéljük a rendszer nyújtotta lehetőségeket.

Az e-Learning Centrum szeretne hozzájárulni az oktatói szemlélet megújításához is. A felsőoktatás egészére jellemző, hogy az oktatók általában nem rendelkeznek pedagó-

gus végzettséggel, ezért fontosnak tartjuk, hogy ilyen irányba is támogassuk tudásukat. A Networkshop 2017-es konferencián⁶ részletesen bemutattuk ezt a tevékenységünket. A digitális generációk felől közelítve hívjuk fel rá a figyelmüket, hogy az oktatás se maradjon változatlan, egy folyamatosan átalakuló, digitális eszközökkel uralt világban. A tanulást is be kell vinni abba a közegbe, ahol diákjaink a legotthonosabban, legmagabiztosabban mozognak: a digitális térbe.

Másrészt az oktatókat szeretnénk felkészíteni intenzívebb tanulási élményt biztosító digitális tananyagok előállítására is. Napjainkban nagyon sok, mondhatni túl sok olyan ingyenes szoftver áll a rendelkezésünkre, amelyekkel speciális informatikai szaktudás nélkül is lehet látványos tananyagelemeket, illusztrációkat készíteni. Rendezvényeinken rendszeresen bemutatunk egy-egy ilyen alkalmazást, beszélünk a nemzetközi trendekről. A figyelemfelkeltés egyik eszköze volt, hogy 2017 januárjában egy nemzetközi vizsgálat⁷ eredményeit felhasználva végeztünk felmérést egyetemünk oktatói körében, hogy milyen IKT eszközöket használnak az oktatás során. A kutatás eredményeiről beszámoltunk a már említett networkshopos előadásban. Összességében elmondható, hogy a közösségi tanulást támogató eszközök sokkal előkelőbb helyen szerepelnek a nemzetközi listában, mint a hazaiban. Nálunk az egyéni tanulást támogató eszközök és a tartalomfejlesztő eszközök végeztek az élen.⁸

4. ábra Top10 IKT eszközök az oktatásban

Ha az eredeti 200-as listát végignézzük, akkor látszik, hogy ez egy nagyon gyorsan változó terület, minden évben sok új eszköz jelenik meg, és valójában mi is csak a töredékét ismerjük ezeknek. Erre is igaz, hogy egy életen keresztül kell fejlesztenünk magunkat és folyamatosan kell ismerkednünk az új szoftverekkel. Mivel ez nagyon sok időt és energiát jelent, az e-Learning Centrum munkatársai próbálják a legnépszerűbb oktatást támogató eszközök használatát elsajátítani és ezt az oktató kollégáknak is bemutatni. Célravezetőbbnek tartjuk, ha nem mi fejlesztjük az oktatók helyett a tananyagot, hanem őket

készítjük fel arra, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel a lehető leghatékonyabban tudjanak tanítani; ismerjenek minél több forrást, eszközt, és ezeket jól strukturálva a Moodle rendszeren keresztül továbbítsák diákjaik felé. Így az oktatók maguk is el tudják végezni a tananyag frissítését és nem függenek tőlünk.

E-learning mint digitális könyvtári szolgáltatás

A magyar felsőoktatási intézményekben az e-learninggel foglalkozó egységek eltérő módon intézményesültek. Tapasztalatunk szerint a könyvtári szolgáltatások közé integrált e-learning szolgáltatás egy jól működő modell. A felsőoktatási könyvtárak, akár csak a könyvtári rendszer többi eleme, igyekeznek folyamatosan megújulni és új szolgáltatásokkal reagálni környezetük igényeire. A felsőoktatási könyvtárak feladatait jól megfogalmazza a DEENK 2016-os stratégiája⁹, miszerint „feladatunk (...) a mindenkori kutatási, oktatási és tanulási folyamatok, továbbá az egyetem harmadik missziójaként definiált tevékenységek – társadalmi szerepvállalás, innováció, folyamatos tanulás – támogatása.” Az e-learninges szolgáltatások megjelenése előtt nálunk nagyon elenyésző volt az oktatás támogatása. Oktatóinkat elsősorban a kutatási tevékenységükben tudtuk segíteni: szakirodalmat, hivatkozásokat kerestünk, adatbázisokat fizettünk elő, koordináltuk az MTMT-s adatfelvitelt, intézményi repozitórium működtetésével próbáltuk publikációs tevékenységük láthatóságát növelni. A másik kiemelt feladat, a tanulástámogatás terén sem voltak elmaradásaink, a könyvtár erre mindig nagy hangsúlyt fektetett: beszereztük a szakirodalmat, információkeresési képzéseket szerveztünk, segítettük a szakdolgozatírást, egyéni és csoportos tanulásra alkalmas tereket alakítottunk ki. Az e-Learning Centrum befogadásával két területen léptünk előre: fokoztuk a tanulástámogatói tevékenységünket, hiszen blended típusú kurzusainkkal segítünk a hallgatónak, hogy hozzáférjen a tananyaghoz, de emellett előtérbe került egy új szegmens is, az oktató oktatási tevékenységének a támogatása. A könyvtárosok átlagosnál magasabb digitális kompetenciái és hagyományos feladataikból adódó támogató hozzáállásuk alkalmassá teszi őket, hogy hitelesen és szakszerűen tudják az e-learninges folyamatokat is működtetni. A MOOC típusú képzések megjelenésével az egyetem harmadik missziós tevékenységét tudjuk erősíteni. Ebben az esetben az egyetemen felhalmozott tudást tesszük hozzáférhetővé az intézmény falain túl is, segítjük az egész életen át tartó tanulás folyamatát egy olyan szakterületen (informatika), ahol a gyors fejlődés miatt erre a legnagyobb igény mutatkozik.

Az e-learning és a könyvtár összefonódása mindkét fél számára hordoz előnyöket. Első lépésben nálunk a könyvtári oldal kezdte támogatni az e-learninges területet, de úgy gondoljuk, hogy a jövőben lehetőség van egy összetettebb kapcsolat kialakítására. Szeretnénk az online oktatási térben növelni a könyvtári szolgáltatások láthatóságát. A könyvtár által épített, illetve előfizetett adatbázisok, az egyetemi repozitórium, a digitalizált anyagok becsatornázásával lehetne gazdagítani a kurzusok tartalmát. De ez nem egyszerű folyamat, hiszen az oktató a kurzus gazdája, ő dönti el, hogy ott milyen tartalmak jelenjenek meg.

A könyvtár kari kapcsolattartókat jelölt ki, hogy erősítse a karok és a KöLM kapcsolatát. A kari kapcsolattartók minden könyvtárhoz kötődő szolgáltatásban támogatják a hozzájuk rendelt kart: a szakirodalom beszerzésében, a kar dokumentumainak feldolgozásában, az oktatók publikációs tevékenységében és MTMT-s kötelezettségeinek teljesítésében, vagy a kari szakdolgozatok kezelésében az intézményi repozitóriumban. Ezek

közé a karspecifikus feladatok közé lehet integrálni a karon futó online kurzusok támogatását is.

E-learning a felsőoktatás fejlesztésében

Kormányzati szinten is napirenden van a felsőoktatás megújítása. A szakpolitikai stratégia¹⁰ megfogalmazza, hogy a képzéseket rugalmasabbá kell tenni, növelni kell a digitális vagy online elérhető tartalmak arányát, bővíteni kell az online képzési formák, kurzusok kínálatát. A Miskolci Egyetem a 2017 tavaszán induló „Főnix – ME” – Megújuló Egyetem projekt keretében tervez olyan intézményi fejlesztéseket, amelyek ehhez igazodva hozzájárulnak az oktatás minőségének és hozzáféréseinek javításához. A projekt egészen végigvonul az egyetemi vezetés e-learninges tananyagok növelése iránti elkötelezettsége. Az intézményünkben elindult változások pozitív visszajelzése, hogy a KÖLM kapott megbízást az egyik részterület, mégpedig a Digitális innováció részprojekt koordinálására. Ennek keretében a könyvtári szolgáltatások, a digitális kompetenciák fejlesztése és az e-learninges módszertan kidolgozása nálunk összpontosul, és a négyéves futamidő alatt minden bizonnyal tovább erősíti könyvtárunk szerepét a felsőoktatás minőségi fejlesztésében.

Jegyzetek

1. A cikk az MKE 49. Vándorgyűlésén a Tudományos és Szakkönyvtári Szekcióban elhangzott hasonló című előadás alapján készült.
2. <http://tett.odl.uni-miskolc.hu/tett/>
3. Duchon Jenő: Elektronikus tanulás, 2015. URL http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_elektronikus_tanulas/ (2017.07.13)
4. Márkus Béla: Térinformatikai menedzsment 1., Menedzsment ismeretek, 2010. URL http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_TEM1 (2017.07.11)
5. Szabályzat a Miskolci Egyetem, Könyvtár, Levéltár, Múzeum feladataira és működési rendjére, Miskolc, 2017. URL http://lib.uni-miskolc.hu/documents/10850/17960/KLM_SZMSZ_49_2017.pdf (2017. 07.11.)
6. Espán Edina – Nehézy Sándorné: E-learning az LMS-en túl. Workshop 2017. Az előadáshoz kapcsolódó prezentáció elérhető a <https://prezi.com/hrxje7rztuou/e-learning-az-lms-en-tul/> linken.
7. A Jane Harte vezette Centre for Learning & Performance Technologies kutatócsoport 2006 óta minden év őszén közzéteszi az oktatás, tanulás területén legnépszerűbb IKT eszközök listáját. Tavaly a 10 éves évforduló tiszteletére a korábbi 100-as helyett egy 200-as listát publikáltak, ez képezte a felmérésünk alapját: Top 200 Tools for Learning 2016. URL <http://c4lpt.co.uk/top100tools/>
8. A brit kutatás négy csoportba osztotta az eszközöket: tartalomfejlesztő eszközök, egyéni tanulást, közösségi tanulást és intézményi oktatást támogató eszközök.
9. Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár stratégiai terv 2016–2020. URL https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/229545/strategia_2017.pdf (2017.07.12.)
10. Fokozatváltás a felsőoktatásban, 2016. URL www.kormany.hu/download/d/90/30000/felső-oktatási%20konceptió.pdf (2017.07.13.)